

Årsrapport 2008

Senter for rus- og avhengighetsforskning



SERAF er én av i alt 8 fagenheter under Institutt for psykiatri ved Universitetet i Oslo. Senteret ble opprettet med utgangspunkt i tidligere Seksjon for kliniske rusmiddelproblemer og har hovedfokus på klinikknær rusmiddelforskning. SERAF vil i tillegg drive veiledning og undervisning av mastergradsstudenter og doktorgradsstudenter



INNHOOLD

Årsrapport 2008 Senter for rus- og avhengighetsforskning.....	1
INNHOOLD	2
INNLEDNING.....	4
PERSONAL.....	6
• Nytilknyttede i 2008.....	6
• Samlet stab 2008	7
FORSKNING.....	8
• Prosjekter fordelt etter forskningsgrupper	8
• Gruppe 1: Sårbarhet for og utvikling av avhengighetstilstander	8
• Gruppe 2: Rusrelaterte og komorbide tilstander	8
• Gruppe 3: Intervensjoner (behandling/forebygging)	9
• Gruppe 4: Helsetjenesteforskning	9
• Andre samarbeidsprosjekter	10
FORMIDLING	11
• Vitenskapelige publikasjoner	11
• Andre publikasjoner	12
UNDERVISNING	13
• Sentral undervisningsvirksomhet	13
• Master i psykososialt arbeid – rus, selvmord, vold og traumer (120 stp).....	13
Målsetting og målgruppe	13
Omfang og organisering	13
Fordypning – Rus og avhengighetsproblematikk	14
• Forskerutdanningsprogram	14
• Videre- og etterutdanning	15
• Regionsvise kurs i rusmedisin.....	15
ARRANGERTE KURS I 2008:.....	15
• Kurs om forståelse og behandling av spilleavhengighet.....	15
• Kurs i rusmiddelmedisin	15
• Kurs om 12-trinnsmodeller for behandling av avhengighetstilstander	16
• Fordypningskurs i rus og psykiatri.....	16
• Kurs i ADAD (Adolescent Assessment Dialogue	16
KONFERANSER OG SEMINARER.....	16
• Forskerseminar/forskningsforum for rusfeltet	16
• Nasjonale kontaktmøter for LAR-feltet	16
• Etikk-seminar: "Sårbare grupper" – Forskningsetiske retningslinjer og prinsipper	17
• 7. Nasjonale LAR-konferanse	17
• Cannabis - what do we know and what should we do?.....	17
• ISAM-konferanse – International Society of Addiction Medicine	18
• Nasjonalt forskerseminar på rusfeltet.....	18
• Fredagsforum	18
SAMARBEID OG NETTVERKSBYGGING	19
• Sentrale samarbeidspartnere.....	19
• Andre samarbeidspartner	20
• Web-side (www.seraf.uio.no)	21
ØKONOMI OG REGNSKAP 2008	22
• Regnskap faste tilskudd.....	22

- Kommentar til regnskap 23
 - Faste tilskudd 23
 - Enkeltbevilgninger 23
 - Konklusjon 24
- PLANER FOR 2009 24

INNLEDNING

På oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet ble Norges forskningsråd i mars 2006 bedt om å utarbeide et eget program for rusmiddelforskning. Som en del av programsatsingen ble det utlyst tilbud om etablering av et universitetstilknyttet senter for rusmiddelforskning. Som én av tre søkere fikk Universitetet i Oslo i oppdrag å opprette Senter for rus- og avhengighetsforskning (SERAF) under Institutt for psykiatri.

2008 var første ordinære driftsår for SERAF. Senteret ble etablert helt på slutten av 2007 etter en omfattende søknads- og beslutningsprosess. Driftsåret 2008 har derfor vært preget av å være et oppstartsår og denne prosessen er enda ikke over.

SERAF skal fungere interfakultært og være tverrfaglig sammensatt og inneha solid faglig kompetanse på internasjonalt nivå innen klinikknær forskning på rusfeltet. Forskningen vil organiseres innenfor fire forskergrupper:

- 1) Sårbarhet for og utvikling av avhengighetstilstander
- 2) Rusrelaterte og komorbide tilstander
- 3) Intervensjoner (behandling/forebygging)
- 4) Helsetjenesteforskning.

SERAF skal bygge nettverk mellom rusforskere i hele landet og derigjennom bidra til bedre forskning på internasjonalt høyt nivå. Vi arrangerer derfor jevnlig nettverkspregede møter og formidler kontakt mellom de ulike forskningsmiljøer som vi enten er en del av, samarbeider med eller kjenner til. For at den biopsykososiale modellen for forståelse av rusmiddelproblemer skal komme i fokus er det viktig at ulike fagmessige bakgrunner representeres. Ulike metodemessige tilnærminger er også representert. Det er viktig å ha med seg at mange ulike rusmidler er i bruk og representerer utfordringer for samfunnet, den enkelte og behandlingsapparatet. Til slutt er det viktig at individ og systemrettet klinikknær forskning står i kontakt med samfunnsforskning på et mer overordnet plan slik at man finner den rette avveiningen mellom det å forstå rusmiddelmissbruk som en personlig tragedie og et samfunnsproblem. Disse elementene må være og er reflektert i SERAFs virke og forskning.

I år har vi, til tross for en hektisk tid med oppstart av enheten, opprettholdt vårt omfattende undervisningsprogram for leger og psykologer og startet arbeidet med å videreutvikle dette. Vi har gjort de nødvendige forberedelser til oppstart av mastergrad i psykososialt arbeid i 2009. Vi har bedrevet en omfattende foredragsvirksomhet, samt publisert og vært medforfattere på en rekke vitenskapelige artikler. Vår forskningsvirksomhet er også reflektert i de mange bidrag til internasjonale konferanser i form av postere, vitenskapelige foredrag og egne symposier. Denne årsrapporten gjenspeiler dette.

Til sist må vi nevne en omfattende virksomhet i forbindelse med arrangement av egne konferanser. I 2008 arrangerte vi et større seminar i forskningsetikk 2.-3. oktober. Tema var forskning på sårbare grupper, herunder rusmiddelbrukere. En rapport fra seminaret ble publisert mars 2009. Vi har arrangert en konferanse over 2 dager om cannabis og cannabisforskning. Konferansen ble arrangert i samarbeid med Rusmiddelprogrammet i Norges forskningsråd. En dagskonferanse om forskningsfronten innen rusmidler ble arrangert etter disse to dagene i november. I samarbeid med Nasjonalt Folkehelseinstitutt,

SIRUS og Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest (KoRFor) arrangerte SERAF et todagers forskerseminar på Vettre; 27.-28. november. Til slutt deltok SERAF aktivt på den årlige konferansen i International Society of Addiction Medicine (ISAM). Dette er en viktig internasjonal arena for formidling av forskning innen rusmedisin feltet og ble i år arrangert 16.-20. november i Cape Town, Sør-Afrika. Her hadde SERAF et eget symposium: "Opioid dependents on the margins".

I forbindelse med denne årsmeldingen vil jeg som nytilsatt forskningsdirektør få takke alle medarbeidere, gamle som nye for deres store arbeidsinnsats i året som gikk. Deres bidrag er viktige. Jeg vil også få takke alle våre nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere. Ikke minst våre to hovedfinansieringskilder som er Helsedirektoratet og Norges Forskningsråd ved program for rusmiddelforskning.

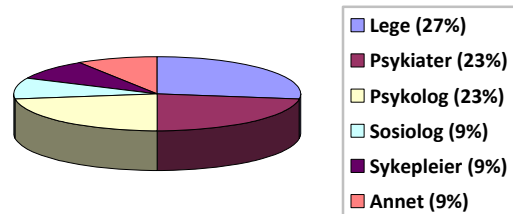
SERAF UiO, 26.03.2009

Jørgen G. Bramness
Forskningsdirektør
Professor, dr. med

PERSONAL

Samlet antall stillinger tilknyttet SERAF var i 2008 27 stillinger fordelt på 21,8 årsverk. Alle disponerer kontor plass ved senteret. I løpet av året fikk senteret 4 nye tilsatte, tre vitenskapelige og én administrativ stilling. Senteret er tverrfaglig sammensatt med representasjon fra flere ulike faggrupper innen rusfeltet (se figur). Kvinneandelen blant alle tilknyttede er 59 %.

Vitenskapelige ansatte fordelt etter yrkesbakgrunn:



■ Nytilknyttede i 2008

Jørgen G. Bramness, professor og forskningsdirektør

Psykiater Jørgen G. Bramness har vært tilsatt som professor og forskningsdirektør ved SERAF siden oktober 2008. Bramness er utdannet psykiater og har sin doktorgrad fra Divisjon for rettstoksikologi, Nasjonalt folkehelseinstitutt (FHI) og Farmakologisk institutt ved Universitetet i Oslo. Bramness har holdt på med psykiatrisk, farmakologisk og rusrelatert forskning i mer enn 15 år.

De siste 4 årene har Bramness arbeidet med legemiddelepideologisk forskning ved FHI med utgangspunkt i reseptregisteret. En hovedinteresse har vært bruk og misbruk av potensielt vanedannende legemidler. En annen interesse har vært rusmidler og psykiske lidelser.

Pernille Karlsen, studiekonsulent

Pernille Karlsen har vært tilsatt som studiekonsulent ved SERAF siden oktober 2008. Hun er utdannet cand.scient. fra Universitetet i Bergen med hovedfag i nevrofysiologi, og skal blant annet arbeide med utvikling og koordinering av allmenmedisinske kompetansetiltak innen rusfeltet. Karlsen vil også være koordinator for den øvrige undervisningsvirksomheten ved senteret, inkludert mastergrad i rus og avhengighet.

Grethe Lauritzen, seniorrådgiver

Grethe Lauritzen har sin hovedstilling ved Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) og ble ansatt som seniorrådgiver/forsker (20 %) ved SERAF i september 2008. Hun er utdannet cand.polit. ved NTNU og er klinisk sosionom med spesialisering om barn- og ungdomspsykiatri. Lauritzens arbeid ved senteret vil knyttes til undervisning i og tilrettelegging for bruk av spørreinstrumentene Addiction Severity Index (EuropoASI) og European Adolescent Assessment (EuroADAD) i utredning/behandlingsplanlegging og forskning.

Jon Mordal, stipendiat

Jon Mordal ble tilsatt som stipendiat ved SERAF ved utgangen av 2008 knyttet til prosjektet "Rus i akuttpsykiatrien – en undersøkelse av rusbruk hos pasienter innlagt ved akuttpsykiatrisk avdeling" med Jørgen G. Bramness som hovedveileder. Mordal er cand.med. fra Universitetet i Oslo i 2001 og har tidligere jobbet som stipendiat og lege ved Lovisenberg diakonale sykehus.

■ Samlet stab 2008

Faste vitenskapelige ansatte

Bramness, Jørgen G.	Professor/forskningsdirektør
Clausen, Thomas	Forsker/lege
Ravndal, Edle	Professor II
Waal, Helge	Professor

Andre vitenskapelige ansatte

Anchersen, Katinka	Stipendiat/lege
Andreassen, Gro	Prosjektmedarbeider/sykepleier
Gjersing, Linn	Stipendiat/sykepleier
Gossop, Michael	Gjesteprofessor
Helseth, Valborg	Klinisk stipendiat/psykiater
Kunøe, Nikolaj	Stipendiat/psykolog
Lauritzen, Grethe	Seniorrådgiver
Lobmaier, Philipp	Stipendiat/lege
Mordal, Jon	Stipendiat/lege (tilsatt 01.01.09)
Sarfi, Monica	Stipendiat/psykolog
Willersrud, Astrid B.	Stipendiat/sosiolog
Wüsthoff, Linda	Stipendiat/psykiater

Vitenskapelig tilknyttede

Bakstad, Brittelise	Prosjektmedarbeider
Hagen, Christina	Psykologspesialist
Havnes, Ingrid Amalie	Stipendiat/psykiater
Kjøsnes, Ragnhild	Stipendiat/psykolog
Skeie, Ivar	Stipendiat/lege
Welle-Strand, Gabrielle	Stipendiat/lege

Administrasjon

Arntsen, Bjørnulf	Administrativleder
Karlsen, Pernille	Studiekonsulent
Kjølsrud, Anita	Studiekoordinator (Mastergrad)
Lillevold, Pål Henrik	IT-konsulent
Olsen, Arild Andreas	Personal- og økonomikonsulent

FORSKNING

SERAF har som hovedformål å drive frem tverrfaglig, klinisk relevant forskning innen området rus og avhengighet. Dette arbeidet skal skje i samarbeid med andre relevante fagmiljøer og skal ta sikte på å komplimentere eksisterende forskning. Senteret skal være et knutepunkt for klinikknær rusmiddelforskning og ha en ledende nasjonal rolle som formidler og nettverksbygger for denne type forskning.

■ Prosjekter fordelt etter forskningsgrupper

SERAF har i løpet av året som har gått etablert en rekke nye forskningsprosjekter samt videreført eksisterende forskning. Senteret har i 2008 hatt et utstrakt samarbeid med sentrale aktører både i utvikling av enkeltprosjekter og forskningsutvikling på en mer generell basis.

SERAF har etablert 4 sentrale forskningsgrupper:

Gruppe 1: Sårbarhet for og utvikling av avhengighetstilstander

Gruppe 2: Rusrelaterte og komorbide tilstander

Gruppe 3: Intervensjoner (behandling/forebygging)

Gruppe 4: Helsetjenesteforskning.

Gruppene er til dels overlappende og vil bli utviklet i henhold til den kompetanse som finnes ved SERAF og andre relevante forskningsmiljøer. Hver av arbeidsgruppene vil ha en leder med høy kompetanse på området, og vil bli sammensatt med intern og eksternt deltakelse. Nedenfor følger en oversikt over SERAFs forskningsprosjekter fordelt på de fire områdene.

■ Gruppe 1: Sårbarhet for og utvikling av avhengighetstilstander

Forskningen vil i denne gruppen sette fokus på problemområder som sårbarhet og problemutvikling i forhold til rusmisbruk. Gruppen vil blant annet se nærmere på forekomst i grupper med økt risiko, som for eksempel sammenhengen mellom foreldres rusmiddelbruk og barns problemutvikling. Forskningsprosjekter under denne gruppen:

- Bakstad, Brittelise: Kvinner som bruker metadon eller buprenorfin i svangerskapet – Hvordan går det med mor og barn og hva er den beste hjelpen?
- Sarfi, Monica: Barn av kvinner som bruker metadon eller buprenorfin under svangerskapet
- Welle-Strand, Gabrielle: Retrospektiv undersøkelse i perioden 1996-2007 av kvinner som har brukt metadon eller buprenorfin i svangerskapet og deres barn.

■ Gruppe 2: Rusrelaterte og komorbide tilstander

Denne gruppen vil blant annet se nærmere på sykdommer og skader som følge av rusmiddelmisbruk, herunder nevrobiologiske endringer, komorbiditet og rusrelaterte sykdommer. Rusrelaterte familievansker og oppvekstskader vil være tema også i denne gruppen, men med en noe ulik innfallsvinkel enn i den foregående gruppen. Forskningsprosjekter under denne gruppen:

- Anchersen, Katinka Feiring: Prospektiv helseundersøkelse av pasienter i legemiddelassistert rehabilitering
- Hagen, Christina: Neurocognitive indicators in posttraumatic stress disorder (PTSD) with single and multiple trauma exposure
- Helseth, Valborg: Forekomst av ruslidelser hos pasienter med psykose og psykoser og stemningslidelser hos pasienter med rusmiddelbruk
- Helseth, Valborg: Psychiatric Research Interview for Substance and Mental Disorders – PRISM, samt utprøving av norsk PRISM
- Kjøsnes, Ragnhild: Traumatisering, posttraumatisk stresslidelse og opiatavhengighet
- Lobmaier, Philipp: Rusmiddelbruk før arrest blant innsatte i to fengsler
- Mordal, Jon: Rus i akuttpsykiatrien – en undersøkelse av rusbruk hos pasienter innlagt ved akuttpsykiatrisk avdeling
- Skeie, Ivar: Sykelighet hos opioidavhengige før, under og etter legemiddelassistert rehabilitering
- Willersrud, Astrid B.: Selvrapportert kriminalitet og utsatthet for kriminalitet blant LAR-pasienter i Norge.

■ Gruppe 3: Intervensjoner (behandling/forebygging)

Her vil man forske på nytte og effekter ved ulike former for behandling og målrettede intervensjoner. Forskningsprosjekter under denne gruppen:

- Kunøe, Nikolaj: Naltrekson som tilbakefallsforebygging
- Lobmaier, Philipp: Naltrekson implantat i kriminalomsorgen - en randomisert, kontrollert studie
- Ravndal, Edle: Hvilken nytte, for hvem og til hvilken kostnad? En ti års oppfølgingsundersøkelse av stoffmisbrukere i behandling
- Wüsthoff, Linda: Effects of integrated and comprehensive treatment to persons with co-occurring mental disorders and substance use disorders.

■ Gruppe 4: Helsetjenesteforskning

Denne gruppen vil se nærmere på betydningen av organisatoriske forhold og reformer for behandling og forebygging av rusmiddelproblemer. Her vil man blant annet sette fokus på samarbeidsrelasjonene mellom forvaltningsnivåene som arbeider med rusrelaterte problemstillinger. Forskningsprosjekter under denne gruppen:

- Bramness, Jørgen G.: Misbruk av reseptbelagte legemidler

- Claussen, Thomas: Crime and OMT
- Claussen, Thomas: Mortality in OMT in Norway
- Gjersing, Linn: Attitudes and beliefs towards Opioid Maintenance Treatment among Norwegian Health Staff
- Gjersing, Linn: Evaluering av klinikk motivasjon
- Gjersing, Linn: Harm Reduction versus Rehabilitation - an investigation of Norwegian treatment traditions in Drug Addiction
- Havnes, Ingrid Amalie: Hvordan påvirker Legemiddelassistert rehabilitering (LAR) kriminalitet og hvorfor fortsetter mange LAR-pasienter med kriminell aktivitet?

■ Andre samarbeidsprosjekter

SERAF har også vært aktiv i prosjekter i samarbeid med andre aktører innenfor rusfeltet. Nedenfor følger en liste over noen av prosjektene som senteret har tatt del i.

- ✓ *Statusundersøkelse av LAR i Norge.* SERAF har utviklet oppfølgingsskjema til bruk for årlig status over pasienter i LAR og har ansvar for gjennomføring av årlig statusundersøkelse sammen med regionsentrene. Rapport i 2008: "SKR rapport nr 1/2008. Statusrapport for LAR 2007".
- ✓ Samarbeidsprosjekt med Rusforetaket Midt-Norge og NTNU om utvikling av *ASAM-kriterier* til et databasert instrument for nivåplassering av LAR-pasienter og utprøving av instrumentet i undersøkelser i foretaket. Stipendiat Marianne Stallvik.
- ✓ *Utvikling og utprøving av ASI og ADAD* i rusmiddelomsorgen, samarbeid med SIRUS. Prosjektledelse: Grethe Lauritzen, SIRUS.
- ✓ Utvikling og evaluering av benzodiazepin-nedtrapping av LAR-pasienter
- ✓ *Building a life without substance-abuse*, et samarbeidsprosjekt med Trond Bjerke ved Nasjonalt kompetansesenter for telemedisin, UiT.
- ✓ *Nye retningslinjer for LAR.* Deltakelse i en arbeidsgruppe nedsatt av Sosial- og helsedirektoratet.
- ✓ Kunnskapsoppsummering om bruk av diagnostiske instrumenter for dobbeldiagnoser rus og psykiatri. Et samarbeidsprosjekt ledet av Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenesten.
- ✓ *Kunnskapsoppsummering om behandling av dobbeldiagnoser Rus og psykiatri.* Et samarbeidsprosjekt ledet av Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenesten.

FORMIDLING

■ Vitenskapelige publikasjoner

(SERAFs medarbeidere er markert med fet skrift)

Bakstad B, Sarfi M, Welle-Strand G, Ravndal E. Opioid maintenance treatment (OMT) during pregnancy: occurrence and severity of neonatal abstinence syndrome (NAS). A national prospective study. *Eur Add Res* 2008, (in press)

Bachs LC, **Bramness JG**, Engeland A, Skurtveit S. Repeated dispensing of codeine is associated with high consumption of benzodiazepines. *Norsk Epidemiol* 2008; 18: 185-90

Mordal J, Bramness JG, Holm B, Mørland J. Drugs of abuse among acute psychiatric and medical admissions: Laboratory based identification of prevalence and drug influence. *Gen Hosp Psychiatry* 2008; 30: 55-60

Skurtveit S, Furu K, **Bramness JG**, Tverdal A. Benzodiazepine use in all alcohol consumers predicts use of opioids in patients 20 years later. A follow up study of 13390 men and women aged 40-42 years. *Pharmacoepidemiol Drug Saf* 2008; 17: 926-33

Slørdal L, **Bramness JG**. Er alimemazin et egnet søvnmiddel for barn? *Tidsskr Nor Legeforen*, 2008; 128: 2194-6

Bramness JG, Skurtveit S, Neutel CI, Mørland J, Engeland A. Minor increase in risk of road traffic accidents after prescriptions of antidepressants. *J Clin Psychiatr* 2008; 69: 1099-1103.

Bramness JG, Buajordet I, Skurtveit S. The role of pharmacoepidemiological studies in the market withdrawal of carisoprodol (Somadri[®]) in Europe. *Norsk Epidemiol* 2008; 18: 167-72

Engeland A, **Bramness JG**, Daltveit AJ, Rønning M, Skurtveit S, Furu K. Prescription drug use among fathers and mothers before and during pregnancy. A population-based cohort study of 106 000 pregnancies in Norway 2004-2006. *Br J Clin Pharmacol* 2008; 65: 653-60

Engeland A, **Bramness JG**, Mørland J, Skurtveit. Veitrafikkulykker knyttet til forskrivning av legemidler: en registerbasert kohortstudie. *Norsk Epidemiol* 2008; 18: 159-65

Hausken AM, Furu K, Skurtveit S, Engeland A, **Bramness JG**. Starting insomnia treatment: the use of benzodiazepines versus z-hypnotics. A prescription database study of predictors. *Eur J Clin Pharmacol* 2008, e-pub ahead of print

Gjerden P, **Bramness JG**, Slørdal L. The use and potential abuse of anticholinergic antiparkinson drugs in Norway: a pharmacoepidemiological study. *Br J Clin Pharmacol* 2008: e-pub ahead of print

Gustavsens I, **Bramness JG**, Skurtveit S, Engeland A, Neutel CI, Mørland J. Traffic crash risk related to prescriptions of the hypnotics zopiclone, zolpidem, flunitrazepam and

nitrazepam. *Sleep Med* 2008; 9: 218-22.

Khiabani HZ, Mørland J, **Bramness JG**. Frequency and irregularity of heart rate in drivers suspected of driving under the influence of cannabis. *Eur J Int Med* 2008; 19: 608-12

Clausen T, Anchersen K, Waal H. Mortality prior to, during and after opioid maintenance treatment (OMT): A national prospective cross-registry study. *Drug Alc Dep* 2008; 94.

Vederhus JK, Kristensen Ø, Tveit T, **Clausen T**. Tolvtrinnsbaserte selvhjelpsgrupper – en ressurs i rehabilitering av rusavhengige *Tidskr Nor Psykologfor* 2008, 45, 1268-75

Larun L, **Helseth V, Bramness JG**, Haugerud H, Høie B, Gråwe RW, Kornør H, Landheim A, Lossius K, Hammerstrøm K, **Waal H**. Dobbeldiagnose – alvorlig psykisk lidelse og ruslidelse. Del 1 Screening og diagnoseinstrumenter. Rapport fra Kunnskapssenteret nr 21 - 2007. ISBN 978-82-8121-182-7 ISSN 1890-1298 (Publisert januar 2008)

Helseth, V, Waal, H, Bramness, JG, Kirkehei I, Leiknes K A, Hammerstrøm K, Larun L, Gråwe R, Haugerud H, Landheim A, Lossius K. Dobbeldiagnose – alvorlig psykisk lidelse og ruslidelse. Del 2 Effekt av psykososial behandling. Rapport fra Kunnskapssenteret nr 25 - 2008. *Rapport fra Kunnskapssenteret* 2008 (25).

Hegstad S, Khiabani HZ, Kristoffersen L, **Kunøe N, Lobmaier PP**, Christophersen AS. Drug screening of hair by liquid chromatography-tandem mass spectrometry. *J Anal Toxicol* 2008; 32: 364-72.

Lobmaier PP, Kornør H, **Kunøe N**, Bjørndal A. Sustained-release naltrexone for opioid dependence. *Cochrane Database of Systematic Reviews* 2008 (2).

Amundsen E, **Ravndal E**. Does successful school-based prevention of bullying influence substance use among 13-16 year olds. *Drugs Educ Prev Policy* (early online; DOI: 10.1080/09687630802095591)

Biong S, **Ravndal E**. Living in a maze: Health, well-being and coping in young non-western men in Scandinavia experiencing substance abuse and suicidal behaviour. *Int J Qual Stud Health Well-Being*, 3, 2008 (in press)

Skeie I, Brekke M, Lindbæk M, **Waal H**. Somatic health among heroin addicts before and during opioid maintenance treatment: a retrospective cohort study. *BMC Public Health* 2008; 8: 43.

■ Andre publikasjoner

En fullstendig oversikt over bokkapitler, bokanmeldelser, konferansebidrag, postere, abstracts og annet publisert fra SERAF i 2008 finnes på vår hjemmeside:

<http://www.seraf.uio.no/>

UNDERVISNING

Faglig formidling utgjør en sentral del av senterets virksomhet. SERAF skal også være en akademisk base for undervisning og generell kunnskapsutvikling innenfor rusfeltet. Senterets faglige formidling i 2008 vil dreie seg om sentral undervisningsvirksomhet, videre- og etterutdanning av leger og psykologer og andre yrkesgrupper. SERAF vil drive veiledningsvirksomhet og utvikling av master i psykososialt arbeid, og være vertskap og bidra ved konferanser og seminarer.



■ Sentral undervisningsvirksomhet

- Medisinske studenter i 8 termin, forelesninger
- Basisgrupper og PBL-grupper for medisinstudenter
- Medisinske studenter 5 termin. Gruppeundervisning undersøkelser og diagnostikk.
- Forelesning for medisinske studenter 9 termin, Adolescent Medicine
- Internundervisning for assistent leger ved sykehus i Oslo
- Undervisning for ansatte i helse- og sosialsektoren i Oslo
- Undervisning for helse- og sosialansatte i de ulike helseregionene.

■ Master i psykososialt arbeid – rus, selvmord, vold og traumer (120 stp)

I 2006 startet SERAF arbeidet med å få opprettet et mastergradsprogram i samarbeid med Seksjon for selvmordsforskning – og forebygging (SSFF), og Norsk kompetansesenter om vold og traumatisk stress (NKVTS). Bakgrunnen for initiativet er behovet for et bredt tverrfaglig undervisningstilbud innen psykososialt arbeid, med mulighet for faglig fordypning og spesialisering. Masterprogrammet vil ha sitt første opptak høsten 2009.

Mastergradsprogrammet i psykososialt arbeid - selvmord, rus, vold og traumer er tverrfaglig sammensatt og forankret ved Institutt for psykiatri ved Det medisinske fakultet. Alle de tre samarbeidende fagenhetene har tilknytning til Universitetet i Oslo og driver eget forsknings- og utviklingsarbeid. Enhetene representerer nasjonal spisskompetanse innenfor sine respektive fagområder og tilbyr undervisning og veiledning basert på høy faglig kompetanse.

Målsetting og målgruppe

Studiet har som mål å utdanne fagpersonell til å drive praktisk og vitenskapelig arbeid innen problemområdene selvmordsforebygging, rus- og avhengighetsproblematikk og vold og traumatisk stress. Studentene skal få kompetanse til å forske og utvikle ny kunnskap, samt å gjennomføre evidensbaserte tiltak rettet mot praksisfeltet.

Studiet retter seg primært mot yrkesgrupper med fullført helse- og/eller sosialfaglig/pedagogisk utdanning av minimum 3 års varighet og som har minst 2 års relevant yrkespraksis.

Omfang og organisering

Studiet er organisert som et deltidsstudium med 120 studiepoeng fordelt over 3 år. Det tas sikte på at studiet vil ha omkring 50 studenter ved hvert opptak. Undervisningen er lagt til hele eller halve ukessamlinger, stort sett i Oslo. Programmet tilbyr tre studieretninger:

- Selvmordsforebyggende arbeid
- Rus- og avhengighetsproblematikk
- Vold og traumatisk stress

Fordypning – Rus og avhengighetsproblematikk

Etter å ha deltatt på obligatoriske fellesemner vil studentene velge fordypning innen ett av de tre områdene. Studentene som velger fordypning inne rus- og avhengighetsproblematikk vil gjennomgå to obligatoriske moduler:

✓ *Rus og avhengighet (30 stp)*

Et overordnet mål er å gi kunnskap som kan danne grunnlag for en faglig god praksis. Man skal kjenne kunnskapsgrunnlaget for rusmiddelfeltet slik at man kan iverksette, gjennomføre og evaluere tiltak i tråd med forskningsresultater, faglige anbefalinger og utviklingslinjer på området.

Emnet skal gi studentene en tverrfaglig kunnskap om rus- og avhengighetsrelaterte tilstander innenfor rammen av en biopsykososial modell. Studentene skal utvikle en omfattende og integrert forståelse av kunnskapsgrunnlaget for teorier om rus og avhengighet. Sentrale stikkord for dette emnet vil være:

- rusmidler og hjernen
- rus, avhengighet og samfunn
- forebygging av rusproblemer
- medikamentelle behandlingsmetoder
- psykososiale behandlingsmetoder



✓ *Rus og psykiatri (10 stp)*

En overordnet målsetting med dette emnet vil være økt kunnskap, kompetanse og forståelse av sammenhengen mellom rus og psykiske lidelser. I emnet vil betydningen av evidensbasert praksis bli vektlagt.

I dette emnet vil studentene få økt kunnskap om sammenhengen mellom rus og psykiske lidelser. Undervisningen vil omfatte behandlingen av psykiske lidelser hos rusavhengige og behandling av rusproblemer hos pasienter med psykiske lidelser.

Sentrale stikkord vil blant annet være:

- sammenhengen mellom rus og psykiske lidelser
- diagnose og diagnosesystemer
- psykiske lidelser som psykose, angst, depresjon og spise- og atferdsforstyrrelser
- psykiske lidelser og personlighetsforstyrrelser
- behandling, omsorg og rehabilitering
- etiske avveininger

For mer informasjon om master i psykososialt arbeid se egen nettside:

<http://www.uio.no/studier/program/erf-psykosos-master/>

■ **Forskerutdanningsprogram**

Arbeidet med å opprette en forskerskole ble påbegynt i 2007. For å skille dette fra UiOs

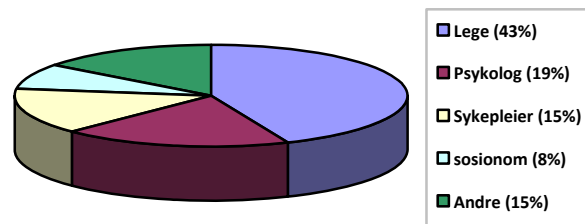
ordinære forskerskole har man valgt å kalle dette for et forskerutdanningsprogram i psykiatri og rus. Opprettelsen av programmet er et initiativ fra Institutt for psykiatri (UiO) og vil være et samarbeid mellom SERAF og TOP – Tematisk område psykoser. Programmet vil bli finansiert av Helse Sør-Øst og Institutt for psykiatri (UiO), og det vil tilsettes forsker II og egen koordinator tilknyttet programmet. Første opptak forventes i løpet av 2009.

■ Videre- og etterutdanning

I 2008 har SERAF holdt en rekke kurs som del av vårt videre- og etterutdanningstilbud. I løpet av året har vi hatt 198 deltakere som har benyttet seg av vårt kurstilbud. Kursene har hatt et bredt faglig nedslagsfelt og deltakernes yrkesmessige bakgrunn er variert.

Alle kursene blir godkjent innenfor relevante spesialiteter i legeforeningen og psykologforeningen. Det har blitt trykket opp egen kurskatalog som har blitt distribuert til relevante fagmiljøer innen rusfeltet.

Kursdeltakelse etter yrkesbakgrunn



■ Regionsvise kurs i rusmedisin

I løpet av året som har gått har SERAF startet arbeidet med å få utviklet regionsvise kurs i rusmedisin. Studiekonsulent Pernille Karlsen er knyttet til dette prosjektet og vil koordinere og utvikle dette arbeidet videre i 2009. Det tas sikte på å avholde to slike kurs i 2009 i samarbeid med Midtnorsk kompetansesenter for rus og Bergensklinikkene.

Hovedformålet med prosjektet er å etablere regionale kurspakker innen rus- og avhengighetsproblematikk som skal tilbys de regionale kompetansesentrene for å øke kompetanse og gjøre kurstilbudet mer tilgjengelig for allmennleger i de ulike regionene. For at våre kurs skal bli mest mulig tilgjengelig, ønsker vi å benytte digitale kursverktøy og såkalt web-casting som gjør det mulig å nå flere deltakere. IT-tjenesten ved UiO tilbyr utleie av egnet utstyr for dette formålet.

ARRANGERTE KURS I 2008:

■ Kurs om forståelse og behandling av spilleavhengighet

21. april 2008, SERAF

Dette er et dagskurs som har som målsetting å bidra til økt forståelse og kompetanse om spilleavhengighet blant yrkesgrupper som arbeider med spørsmål relatert til dette problemfeltet. Kurset ledes av psykiater Hans Olav Fekjær.

■ Kurs i rusmiddelmedisin

Modul I (Grunnlagkunnskap): 19 – 20. mai 2008, SERAF

Modul II (Behandlingsspørsmål): 2 - 3. juni 2008, SERAF

Vi har avholdt semestervise universitetskurs i rusmiddelmedisin, på til sammen 4 dager. Kurset er delt opp i en Grunnlagsmodul og en Behandlingsmodul. Kurset tar sikte på å øke kompetanse i behandling og oppfølging av pasienter med rusmiddelrelaterte

problemer. Kurset ledes av professor Helge Waal ved SERAF.

■ **Kurs om 12-trinnsmodeller for behandling av avhengighetstilstander**

8. September 2008, SERAF

Dette kurset tar sikte på å øke kunnskap og kompetanse omkring bruk av 12-trinnsbehandling av avhengighetstilstander. Kurset ledes av psykiater Kjell Hultmann.

■ **Fordypningskurs i rus og psykiatri**

22 - 24. september 2008, SERAF

Dette kurset går over 3 dager. Kurset har som målsetting å øke kunnskap om sammenhengen mellom – og behandlingen av rus og psykiatri. Kurset ledes av professor Edle Ravndal ved SERAF/SIRUS

■ **Kurs i ADAD (Adolescent Assessment Dialogue)**

28. Mai 2008, SERAF

Dette er et dagsseminar for utveksling av erfaringer rundt bruken av kartleggingsverktøyet Adolescent Assessment Dialogue (ADAD) i Norge. ADAD er et internasjonalt anvendt instrument for å kartlegge ungdoms bruk av rusmidler og problemer innenfor andre livsområder. ADAD er konstruert som et flerdimensjonalt verktøy som i tillegg til rusmiddelbruk omfatter fysisk og psykisk helse, utdanning, familie og sosiale forhold, og kriminalitet. Seminaret blir arrangert av SIRUS, SERAF og Tyrili FoU, og ledes av Grethe Lauritzen, seniorrådgiver ved SIRUS/SERAF.

KONFERANSER OG SEMINARER

SERAF har vært ansvarlig/delansvarlig for en rekke ulike seminarer og konferanser i 2008, både nasjonalt og internasjonalt.

■ **Forskerseminar/forskningsforum for rusfeltet**

21 - 22. januar 2008, SERAF, Oslo

Forskningsforum på rusfeltet er basert på regelmessige heldagsmøter med presentasjon og diskusjon av enkeltprosjekter samt utvikling av samarbeid innen rusfeltet. Tema for dette møtet var utvikling av SERAFs tematiske profil. Som et ledd i SERAFs nettverksarbeid ble relevante fagmiljø invitert til å delta i utforming av senterets fire tematiske hovedområder:

- 1) Sårbarhet for og utvikling av avhengighetstilstander
- 2) Rusrelaterte og komorbide tilstander
- 3) Intervensjoner (behandling/forebygging)
- 4) Helsetjenesteforskning

■ **Nasjonale kontaktmøter for LAR-feltet**

3.-4. april, Oslo

12.-13. juni, Hankø

4.-5. desember, Oslo

SERAF er sekretariat og utreder for nasjonalt kontaktmøte for LAR-feltet. Dette møtet har til hensikt å samle ledelsen ved regionale LAR-sentra, samt andre relevante instanser

for å drøfte, beslutte og lage planer for LAR-feltet.

■ **Etikk-seminar: "Sårbare grupper" – Forskningsetiske retningslinjer og prinsipper**

2 – 3. oktober 2008, SERAF, Oslo

Med bakgrunn i debatten omkring etiske problemstillinger knyttet til enkelte av SERAFs forskningsprosjekter tok senteret initiativ til et tverrfaglig seminar i forskningsetikk. Seminaret ble arrangert i samarbeid med Seksjon for medisinsk etikk (SME) og Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo. Seminaret belyste mange aktuelle problemstillingene som knyttet seg til debatten om forskning på såkalte sårbare grupper. Seminaret var særlig rettet mot aktuelle forskningsmiljøer, men også andre relevante miljøer deltok. Det vil bli utarbeidet en egen rapport i forbindelse med seminaret som vil bli lagt ut på SERAFs hjemmeside.

■ **7. Nasjonale LAR-konferanse**

30 – 31. oktober 2008, Radisson SAS, Oslo

Biologi og relasjon – Et samspill med utfordringer

SERAF arrangerte i samarbeid med LAR ØST den årlige LAR-konferansen. Overordnet tema for årets konferanse var 'Biologi og relasjon' hvor vi ønsket å belyse hvilken betydning biologi og relasjon har i et avhengighetsperspektiv. Konferansen ble godkjent som tellende innenfor relevante spesialiteter i legeföreningen og psykologföreningen.



Professor Ole A. Andreassen
innledet med temaet 'Samspill
mellom biologi og psyke'

Målgruppen for konferansen var fagfolk, ledere, pasienter, pårørende og politikere som har befattning med legemiddelassistert rehabilitering og andre rusrelaterte spørsmål. Interessen rundt konferansen var svært stor, i overkant av 600 deltakere fra ulike faggrupper.

SERAF har utarbeidet egen nettside for konferansen hvor blant annet program og de fleste presentasjonene er lagt ut:

www.seraf.uio.no/arrangementer/konferanser/7.nasjonale%20LAR.html

■ **Cannabis - what do we know and what should we do?**

10 – 12. november 2008, Samfunnssalen, Oslo

SERAF var sammen med Norges forskningsråd vertskap for åpningskonferansen for program for rusmiddelforskning. Konferansens overordnet tema var kunnskapsstatus om bruk av cannabis med tittelen "Cannabis – what do we know and what should we do?"

- 10. november: *Cannabis - what do we know and what should we do?*
- 11. november: *Cannabis issues – Frontiers of Research*
- 12. november: *Advances in Neurobiological understanding of Addiction – Political and Ethical considerations*

Det var lagt vekt på å formidle vår nåværende kunnskapsstatus. Første dag var en åpen konferanse i Folkets Hus for klinikere og andre, med ca. 380 deltagere. Andre dag ble avholdt på SERAF med ca 50 deltagere og omhandlet cannabisforskning. Vi hadde fått forskningsmessig sterke innledere som professorene; Wayne Hall (University of Queensland), Robin Room (Turning Point Alcohol and Drug Centre, Australia), Gwen Lewis (University of Bristol),

Michael Gossop (King College, London), Jørg Mørland (Nasjonalt Folkehelseinstitutt) og Willy Pedersen (Universitetet i Oslo). I tillegg bidro riskadvokat Tor Aksel Busch og lokale krefter som professorene Helge Waal, og Jørgen G. Bramness. Konferansen ble meget godt besøkt og la vekt på allmenn opplysning og forskning angående jus og politikk, psykisk sykdom, kognitive funksjoner og nevrobiologi. Konferansen fikk en viss media dekning. Mer informasjon og utvalgte foredrag er lagt ut på vår hjemmeside.

www.seraf.uio.no/arrangementer/konferanser/hasj-konferanse.html

De mange gode foredragsholderne deltok også på et mer vitenskapsfilosofisk preget seminar som ble arrangert dagen etter cannabiskonferansen. Temaene her var vitenskapsfilosofi, forskningsetikk og samfunnsmessige konsekvenser av nevrobiologisk forskning.

■ ISAM-konferanse – International Society of Addiction Medicine

17. – 20. november 2008, Cape Town, Sør-Afrika

Den årlige ISAM-konferansen er en viktig internasjonal arena for formidling av forskning innen rusmedisin feltet. Den ble i år arrangert 16.-20. november i Cape Town. Med økonomisk støtte fra Institutt for Psykiatri (UiO) kunne SERAF stille med til sammen 13 faste forskere og stipendiater. De faglige bidragene fra SERAF ble lagt merke til, med positivt fortegn, ved konferansen. Et 90 minutters faglig symposium; "Opioid dependents on the margins", ble holdt (18.11.08) etter initiativ fra Thomas Clausen (SERAF) og inkluderte 6 individuelle presentasjoner fra SERAF. Symposiet var godt besøkt og fikk positiv respons. I tillegg bidro SERAF med 6 individuelle presentasjoner og en posterpresentasjon. To stipendiater fra Sørlandet Sykehus som begge har sin hovedveileder ved SERAF var også en del av reisefølget og bidro med ytterligere én presentasjon. Deltagelsen ved ISAM bidro til viktig internasjonale nettverksdannelser og mulige fremtidige samarbeid. For mer informasjon om denne konferansen se:

http://www.terveysportti.fi/kotisivut/sivut.koti?p_sivusto=1534



■ Nasjonalt forskerseminar på rusfeltet

27.-28. november 2008, Vettre, Asker

I samarbeid med Nasjonalt Folkehelseinstitutt, SIRUS og Regionalt kompetansesenter for rusmiddelforskning i Helse Vest (KoRFør) arrangerte SERAF et to-dagers forskerseminar på Vettre; 27.-28. november. Det var totalt ca 75 deltagere på seminaret hvorav 10 fra SERAF. Dette seminaret arrangeres hvert annet år og er en viktig nasjonal arena for nettverksbygging og presentasjon av egen forskning til og blant kolleger innen rusmiddelfeltet. Alle SERAFs viktigste nasjonale samarbeidspartnere var representert på seminaret. Arrangementsansvar og deltagelse ved det Nasjonale seminaret for rusmiddelforskere sees på som en prioritert oppgave for SERAF og planlegges også for 2010.

■ Fredagsforum

SERAF innførte i 2006 faste ukentlige fredagsforum med presentasjon av ett eller flere forskningsprosjekter. I løpet at 2008 har vi hatt en rekke interne og eksterne bidragsytere på disse møtene. Hensikten med møtene har vært å skape et forum for presentasjon av egen og andres forskning innen rusfeltet. Dette gir senterets ansatte og andre deltakere en anledning til både å gi og få innspill til utvalgte forskningsprosjekter.

SAMARBEID OG NETTVERKSBYGGING

SERAF skal være et nasjonalt knutepunkt innen forskning på rusfeltet og skal ha en koordinerende rolle i forhold til nettverksbygging innen området. Senteret har i året som har gått etablert og videreført et bredt samarbeid med ulike aktører innen feltet. Dette nettverket har vært av stor betydning for faglig utvikling og kontinuitet, både når det gjelder forskning, formidling og generell drift av senteret.

■ **Sentrale samarbeidspartnere**

Universitetet i Oslo

SERAF er én av i alt 8 fagenheter under Institutt for psykiatri ved Universitetet i Oslo. Senteret har hatt jevnlig møter med instituttet for både å koordinere og presentere vår virksomhet. SERAF er også representert i instituttrådet. Instituttets sekretariat har også vært viktige samarbeidspartnere i spørsmål omkring økonomi og personal. SERAF har i tillegg hatt et godt samarbeid med USIT - Universitetets senter for informasjonsteknologi når det gjelder utvikling av SERAFs hjemmesider og tilpasninger til ulike behov. I 2008 er også samarbeidet mellom SERAF, Seksjon for selvmordsforebygging- og forskning, og Norsk kompetansesenter om vold og traumatisk stress for å etablere felles mastergrad i psykososialt arbeid videreført. Dette samarbeidet har fungert svært bra og har blant annet resultert i godkjent mastergrad med opptak av første kull høsten 2009.

Norges Forskningsråd ved program for rusmiddelforskning

Den viktigste finansielle bidragsyteren til SERAF er program for rusmiddelforskning i Norges forskningsråd. Vi er i dialog med programstyret angående utviklingen av SERAF og får nyttige signaler om hvor man ønsker at SERAF skal satse og hva SERAF bør få til. Hvert år finansierer også programmet en konferanse som SERAF og programstyret i samarbeid. I 2008 var teamet forskningsbasert kunnskap om cannabis, mens konferansen i 2009 vil være et samarbeid med Nasjonalt folkehelseinstitutt, avdeling for legemiddelepideemiologi og ha som tema misbruk av reseptbelagte legemidler, med spesiell vekt på benzodiazepiner.

Helsedirektoratet

En rekke prosjekter og stillinger ved SERAF er finansiert av ulike avdelinger i Helsedirektoratet, men den viktigste samarbeidspartneren har vært og er avdeling for rusmidler.

LAR ØST/Aker sykehus HF

SERAF holder til ved Ullevål sykehus og er samlokalisert med LAR Øst - Avdeling spesialiserte poliklinikker og har hatt et svært godt samarbeid med senteret på flere viktige områder i 2007. Senteret har blant annet fungert som sekretariat og utrederavdeling for nasjonalt møte for LAR-feltet som arrangeres 3. ganger i året. Den fysiske organiseringen med tilgang på velegnede lokaler for møter, seminarer og kurs har også vært av stor betydning for å kunne ivareta den nødvendige faglige virksomheten ved senteret. I dette arbeidet har det vært svært viktig at SERAF som del av universitetsseksjonen ved Aker Universitetssykehus samarbeider med forskningssenteret ved sykehuset.

■ Andre samarbeidspartnere

SIRUS (Statens institutt for rusmiddelforskning), SINTEF og Nasjonalt folkehelseinstitutt har vært sentrale samarbeidspartnere når det gjelder utvikling av tverrfaglig forskning, kunnskap og undervisning på rusmiddelområdet. Det er også etablert samarbeid med Kompetansesenter for dobbeltdiagnoser rus og psykiatri ved Sykehuset Innlandet HF, med Østnorsk kompetansesenter for rus og med forskningsavdelingen ved Sørlandet sykehus, avdeling for rus og avhengighet.

Alle har vært viktige samarbeidspartnere i utvikling av både enkeltprosjekter og generell forskningsutvikling ved senteret. Se for øvrig ”Andre samarbeidsprosjekter” i kapitlet om forskning og formidling.

Internasjonale samarbeidspartnere

Av internasjonale samarbeidspartnere har SERAF blant annet hatt prosjektrelatert samarbeid med Maudsley Institute of Addiction Research (London) og John Hopkins University (USA). SERAF har også knyttet til seg gjesteprofessor Michael Gossop til daglig arbeider som professor ved National Addiction Centre, King's College London. Både senteret og samarbeidspartnerne har hatt god og gjensidig nytte av utveksling av forskning og kompetanse i forhold til vår virksomhet.

I løpet av 2008 har SERAF også samarbeidet med sentrale internasjonale miljøer for å utvikle konferanser og seminarer, herunder Cannabis-konferanse i Oslo og ISAM-konferanse i Sør-Afrika. For en nærmere beskrivelse av dette, se kapittel om undervisning.

SERAFs fagråd

SERAFs fagråd er et samarbeidsorgan med representasjon fra Universitetene i Norge samt andre relevante fagmiljøer innen rusfeltet. Rådet skal følge med i og gi innspill i forhold til senterets utvikling og ha en veiledende rolle i forhold til senterets ledelse. Senterledelsen plikter å utarbeide rapporter om fremdrift på senterets satsningsområder med samlet vurdering av utviklingen før rådsmøtene. Rådet møter 2 ganger i året. Referater fra disse møtene legges ut på SERAFs hjemmesider.

Deltakere i SERAFs råd i 2008:

- Fanny Duckert, professor og Instituttleder ved det Psykologisk institutt, Universitet i Oslo (rådsleder)
- Finn Konow Jellestad, førsteamanuensis ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen
- Ingeborg Rossow, forskningsleder ved SIRUS - Statens institutt for rusmiddelforskning
- Jørg Mørland, professor og divisjonsdirektør ved div. for rettsstoksikologi og rusmiddelforskning, Folkehelseinstituttet
- Jan Egil Wold, førsteamanuensis, NTNU
- Magnhild Høie, førstelektor ved Fakultet for Helse- og idrettsfag, Universitetet i Agder
- Hildegunn Sagvaag, førsteamanuensis ved Universitetet i Stavanger
- Odd Nilsen, professor ved Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø
- Rune Tore Strøm, psykiater ved Klinikk rus og avhengighet, Aker universitetssykehus HF
- Bjørnulf Arntsen, administrativ leder ved SERAF, Universitetet i Oslo (sekretariat).

■ Web-side (www.seraf.uio.no)

SERAF har utarbeidet en velegnet og effektiv hjemmeside med hensyn til formidling og nettverksbygging. På hjemmesiden legges det fortløpende ut informasjon om relevante nyheter som publikasjoner, forskningsprosjekter, mediebidrag, etc. I tillegg har hjemmesiden faste linker til oppdatert informasjon om senterets forskning, publikasjoner, undervisning, arrangementer og mastergrad. Senterets hjemmeside har en oversiktlig og brukervennlig profil og tilbakemelding fra brukere har vært svært positive.

Siden har blant annet RSS-funksjon (Rich Site Summary). RSS, også kalt 'levende bokmerker', er en ordning der en nettleser på en datamaskin henter nyheter eller annet materiale fra internett fortløpende og automatisk og sender til en oppgitt e-post adresse. Dette er en enkel måte for brukerne av hjemmesiden til å holde seg oppdatert på hva som til enhver tid legges ut av nyheter og lignende. Hjemmesiden benytter også e-pay, en enkel universitetsbasert løsning for betaling og registrering av kursdeltakere.

Som en del av SERAFs nettverksfunksjon og utvikling av de fire nevnte forskningsgruppene har det blitt utarbeidet et "Interaktivt forum for forskning på rusfeltet": www.seraf.uio.no/forskning/Interaktivt%20forum/index.html. Her er det mulig å registrere rusrelaterte forskningsprosjekter med korte prosjektbeskrivelser, bakgrunn og yrke, arbeidssted, kontaktopplysninger, etc. Det skal også bli et diskusjonsforum hvor det bli mulighet til å diskutere både forskningsprosjekter og rusrelaterte problemstillinger generelt. Forumets målgruppe vil være forskere og andre med interesse for rusmiddelforskning. Hensikten med dette interaktive forumet er å samle og synliggjøre forskningsprosjekter på rusfeltet gjennom økt interaktiv tilgjengelighet for å skape kontakter og nettverk.



seraf
Senter for rus- og avhengighetsforskning

Forsiden | Forskning | Om SERAF | Ansatte | Arrangementer | Pub

SERAF er en av i alt 8 fagenheter under Institutt for psykiatri ved Un Senteret ble opprettet med utgangspunkt i tidligere Seksjon for klini rusmiddelproblemer og har hovedfokus på klinisk rusmiddelfors tillegg drive veiledning og undervisning av mastergradsstudenter og doktorgradsstudenter.

Nyheter

Artikkel om legemiddelshopping av vanedannende medikamenter i Norge
16. mar. 2009
Studien baserer seg på opplysninger om utlevering Reseptregisteret ved Folkehelseinstituttet fra alle ap er utleveringsmønstre for seks ulike legemidler, t i misbrukermiljøer og tre som ikke antas å ha slik e
[Les mer...](#)

Konferanse om misbruk av reseptbelagte legemidler
12. mar. 2009
I samarbeid med programrådet for rusmiddelforskning er en årlig rusfaglig forskningskonferanse som setter
[Les mer...](#)

Behandlingsforskning på heroinavhengighet
9. mar. 2009
Rekrutteringen til randomiserte studier er spesielt viktig eksempel samt løsningsforslag er nylig publisert i *Journal of Clinical Pharmacy and Therapeutics* av Philipp Lobmaier og Nikolaj Kunøe, og professor H
[Les mer...](#)

Opptappingsplanen for rusfeltet i rute
9. mar. 2009
Opptappingsplanen for rusfeltet ble lansert høsten 2008. Planen skulle menneske med rusmiddelproblemer få tilbud som de har behov for og rett til.

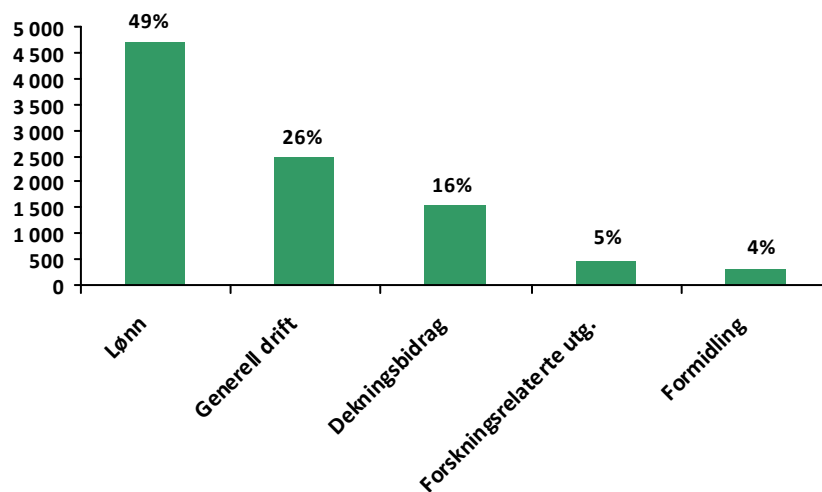
ØKONOMI OG REGNSKAP 2008

SERAF – Senter for rus- og avhengighetsforskning har mottatt faste tilskudd fra to hovedkilder i 2008: Helsedirektoratet og Norges forskningsråd. Senteret har i tillegg disponert midler fra kursinntekter, samt tilskudd knyttet til enkeltprosjekter ved senteret. I oversikten nedenfor er disse prosjektene delt opp for å tydeliggjøre regnskapet.

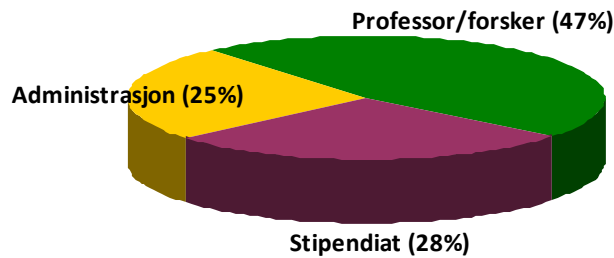
■ Regnskap faste tilskudd

Finansieringskilde og spesifikasjon	Inntekter	Kostnader	Avvik
Hovedtilskudd Helsedirektoratet	4 081 020		
Overført fra 2007	115 907		
Lønn (inkl. sosiale kostnader)		- 2 857 969	
Dekningsbidrag		- 952 657	
Forskning		- 104 307	
Formidling		- 36 661	
Drift		- 102 757	
Totalt	4 196 927	- 4 054 351	142 576
Hovedtilskudd Norges forskningsråd	6 666 666		
Overført fra 2007	728 189		
Lønn (inkl. sosiale kostnader)		- 1 831 894	
Dekningsbidrag		- 610 631	
Forskningsrelaterte utgifter		- 357 326	
Formidling		- 284 886	
Generell drift		- 2 368 398	
Totalt	7 394 855	- 5 453 135	1 941 720

Samlet kostnadsfordeling, hovedtilskudd 2008 (1000 kr)



Fordeling av lønnskostnader, hovedtilskudd 2008



Regnskap enkelttilskudd

Prosjekt	Inntekter	Kostnader	Avvik
*Konferansestøtte (NFR)	500 000	- 353 885	146 115
*LAR-barn studie (Hdir)	47 736	- 47 736	0
*Tidsavgrenset buprenorfinbeh (Hdir)	27 269	- 27 269	0
Allmenmed. Kompetansetiltak (Hdir)	1 123 000	- 166 201	956 799
Klinikk motivasjon (Oslo kommune)	639 406	- 639 676	- 270
Kursinntekter	259 682	-239 660	20 021
Totalt	2 597 093		

* Avsluttet prosjekt

■ Kommentar til regnskap

Faste tilskudd

Regnskap for tilskudd fra Helsedirektoratet viser et mindre restbeløp på til sammen kr 142 576 ved utgangen av 2008. Dette restbeløpet vil bli søkt overført til bruk i 2009.

Når det gjelder tilskudd fra Norges forskningsråd var det opprinnelig på 10 mill. I samråd med SERAF ble siste tertial av tildeling for 2008 trukket på grunnlag av mindre behov ved utgangen av 2008 enn først antatt. Disse midlene vil bli tilført senteret ved slutten av finansieringsperioden.

Samlet kostnadsfordeling viser at mesteparten av midlene ble benyttet til lønn og dekningsbidrag (dekningsbidrag skal dekke indirekte utgifter for institutt for psykiatri og beregnes som 25 % av lønnsutgifter). Av de øvrige kostnadene viser regnskapet at 26 % har blitt benyttet til generell drift, her under alle innkjøp, investeringer og etablering av SERAF-bygg. Andelen av utgifter knyttet til formidling er lav da de fleste kostnader her tas fra egen prosjektkonto knyttet til drift av SERAFs kursvirksomhet.

Enkeltbevilgninger

SERAF har mottatt kr 500 000 fra Norges forskningsråd for arrangement av Åpningskonferanse/forskerseminar for program for rusmiddelforskning knyttet til temaet bruk av cannabis 10 – 12. november 2008. I regnskapet står et forbruk på til sammen kr 353 885, dette beløpet er i realiteten høyere da noen av kostnadene ble utgiftsført på SERAFs eget prosjekt. Dette er synliggjort i egen rapport til NFR.

SERAF mottok fra Helsedirektoratet kr 1 123 000 til formålet allmenntilretteliggende kompetansehevede tiltak for allmennleger. Regnskapet viser her en rest på kr 956 799 grunnet senere tilsetning av studiekonsulent og igangsetting av prosjekt enn først antatt. Restbeløpet er godkjent overført til bruk i 2009.

Konklusjon

Tilskuddene har blitt benyttet i tråd med intensjonene. Senteret har ved årets utløp utgående balanse på enkelte av prosjektene, dette gjelder særlig fast tilskudd fra Norges forskningsråd. Disse midlene ønsker senteret å benytte i 2009 da nye kostnadskrevende prosjekter og tiltak vil bli igangsatt.

PLANER FOR 2009

I løpet av 2009 vil alle nytilsatte være på plass ved SERAF, og vi har da kommet til det som i de neste årene vil være den ordinære drift ved senteret. Hovedfokus vil være gjennomføring av pågående forskningsprosjekter og etablering av nye. Sentralt i dette arbeidet vil være nettverksbygging slik at forskergrupper som er interessert i det samme, enten dette gjelder tema, metode eller rusmiddel, vil ha kjennskap til hverandre og kunne utnytte den styrken det er i å samarbeide. Det vil bli søkt om ekstern finansiering fra en rekke kilder for økonomisk støtte. Disse samarbeidsprosjektene vil komme i tillegg til de forskningsprosjektene som er finansiert med interne midler. Fokus for alle forskningsprosjektene vil være publisering i internasjonale referee-baserte tidsskrifter, og populærvitenskapelige framlegg nasjonalt (både som foredrag, intervjuer og populærvitenskapelige innlegg), og ikke minst publisering via vår nettside. Deltagelse på internasjonale forskningskonferanser er en sentral del av dette arbeidet. Vi ønsker også å videreføre arbeidet med å lage en forskerskole, i samarbeid med Institutt for psykiatri, tematisk område psykose (TOP-prosjektet) og Oslo Universitetssykehus.

SERAF vil arrangere en større konferanse om legemiddelmisbruk og avhengighet i samarbeid med programrådet for rusmiddelforskning og avdeling for legemiddelepidemiologi ved nasjonalt Folkehelseinstitutt. Konferansen vil gi en bred presentasjon av dette temaområdet, i tillegg til å initiere og videreutvikle konkrete forskningsprosjekter.

Den kunnskapen og den plattform som forskningsaktiviteten genererer, vil danne en naturlig basis for formidling av kunnskap og kompetanseheving innen klinisk rusmiddelbehandling fremover.

I 2009 vil SERAF ha følgende hovedfokus:

- Oppstart av mastergradsprogram i psykososialt arbeid
- Videreføring av kurs for leger og psykologer
- Oppstart av regionsvise kurs for leger og psykologer
- Undervisning av medisinstudenter innen rus og psykiatri
- Bidra med foredrag og konferanseinnlegg til andre arrangører.